

SF1901: SANNOLIKHETSTEORI OCH STATISTIK FÖRELÄSNING 13 HYPOTESPRÖVNING.

Tatjana Pavlenko

8 oktober 2015

PLAN FÖR DAGENS FÖRELÄSNING

- ▶ Begrepp inom hypotesprövning (rep.)
- ▶ Tre metoder för att avgöra om H_0 ska förkastas.
- ▶ Styrkefunktionen (Kap. 13.4).
- ▶ Tillämpning på normalfördelning (Kap. 13.6).
- ▶ Användning av normalapproximation (Kap. 13.7).

- ▶ Vi betraktar den allmänna situationen: vi har ett stickprov $x = (x_1, \dots, x_n)$ som är utfall av s. v. (X_1, \dots, X_n) från någon fördelning $F_X(x; \theta)$.
- ▶ Vi vill testa en grundhypotes, eller *nollhypotes*, om θ : $H_0 : \theta = \theta_0$ mot en *alternativ hypotes*, H_1 , som kan vara *enkel*, $H_1 : \theta = \theta_1$, eller *sammansatt*, t ex $H_1 : \theta > \theta_0$. En hypotes av typ $H_1 : \theta > \theta_0$ eller $H_1 : \theta < \theta_0$ är *ensidig*, medan $H_1 : \theta \neq \theta_0$ är *tvåsidig*.

BEGREPP INOM HYPOTESPRÖVNING (REP.).

- ▶ För att testa H_0 definierar vi först en *test variabel* eller *teststorhet* , $t_{obs} = t(x)$ som är en observation av motsvarande stickprovsvariabel $t(X)$. Vi kommer också att behöva testets signifikansnivån eller felrisk.

- ▶ **Def:** Med *signifikansnivån*, eller *felrisken*, α för ett test menas

$$\alpha = P(H_0 \text{ förkastas}) \quad \text{om } H_0 \text{ är sann.}$$

- ▶ Testet utformas på så sätt att felrisken blir liten. Vanliga nivåer är $\alpha = 0.05$, $\alpha = 0.01$, $\alpha = 0.001$. Jämför med felrisker vid konfidensintervall konstruktion!

TRE METODER FÖR ATT AVGÖRA OM H_0 SKA FÖRKASTAS.

Testvariabelmetoden (rep.)

- ▶ Hitta en teststorhet $t(X)$ och till den ett *kritiskt område* C .
- ▶ Testet blir då:

$$\text{Om } \begin{cases} t_{obs.} \in C, & \text{förkasta } H_0 \\ t_{obs.} \notin C, & \text{ej förkasta } H_0, \end{cases}$$

där det kritiska området C anpassas så att

$$P(H_0 \text{ förkastas}) = P(t(X) \in C) = \alpha \quad H_0 \text{ är sann}$$

och α är testets signifikansnivå som väljs på förhans.

- ▶ Tolkning:
Om H_0 förkastas så föreligger det ett signifikant avvikelse från nollhypotesen H_0 på nivån α .

Direktmetoden (rep.)

- ▶ Direktmetoden baseras också på testvariabel, med det kritiska området preciseras inte utan man avgör bara vilka värden på testvariabel som tyder på att H_1 är sann, t ex $t(X) \geq C$.
- ▶ Det *direkta* med direktmetoden är att vi räknar ut ett storhet som direkt kan jämföras med felrisken! Metoden går till på följande sätt:
 1. Antag att H_0 är sann (dvs att det parametervärde den specificerar är det rätta värde).
 2. Räkna under H_0 ut
$$p\text{-värdet} = P(\text{teststorhet blir minst lika extremt som observerat}).$$
 3. Om p -värde är mindre än α (ofta $\alpha = 0.05, 0.01, 0.001$) så förkastas H_0 med felrisk α .

Direktmetoden.

- ▶ Tolkning: Om p -värde är litet (ofta $<$ än 0.05, 0.01 eller 0.001) så tror vi inte på H_0 . p -värde ger alltså ett mått på *hur orimlig* H_0 är.
- ▶ Beslutsregel:
om p -värde $< \alpha$ så förkastas H_0 .
- ▶ Detta i termer av testvariabelmetoden betyder att t_{obs} . hamnar i det kririska området C .

Konfidensmetoden.

- ▶ Konfidensmetoden går till på följande sätt:
 1. Bekäkna ett konfidensintervall I_θ för parametern med samma felrisk som önskas för testet, dvs med konfidensgrad $1 - \alpha$.
 2. Förkasta $H_0 : \theta = \theta_0$ om $\theta_0 \notin I_\theta$.
- ▶ Typen av konfidensintervall som ska beräknas beror på hur den alternativa hypotesen ser ut:
 - om $H_1 : \theta \neq \theta_0$ ska I_θ vara tvåsidigt,
 - om $H_1 : \theta > \theta_0$ ska I_θ vara ensidigt, *nedåt begränsat*,
 - om $H_1 : \theta < \theta_0$ ska I_θ vara ensidigt, *uppåt begränsat*
- ▶ Tolkning: under antagande att H_0 är sann, dvs θ_0 är den sanna parametervärde

$$\begin{aligned}P(H_0 \text{ förkastas} | H_0 \text{ är sann}) &= P(t(X) \in C) \\ &= P(\theta_0 \notin I_\theta) = 1 - (1 - \alpha) = \alpha,\end{aligned}$$

dvs testnivå är α .

EXEMPEL: RATTONYKTERHET (FORTS. FRÅN FÖRRA FÖRELÄSNING)

- ▶ Gränsen för rattonykterhet är 2‰.
- ▶ *Modell*: antag att ett mätning i är en observation av

$$X_i = \mu + \varepsilon_i,$$

där μ är den sanna halten, $\varepsilon_i \in N(0, \sigma)$ (ober. för $i = 1, \dots, n$) är mätfel där σ antas vara känd, låt $\sigma = 0.04$.

- ▶ För att avgöra om en person är skyldig till rattonykterhet kan man använda följande hypoteser:

$$H_0 : \mu = 0.2 \text{ (oskyldig)}$$

$$H_1 : \mu > 0.2 \text{ (skyldig)}.$$

- ▶ Vi väljer felrisken, $\alpha = 0.001$, dvs

$$\alpha = P(\text{förfästa } H_0 \text{ om } H_0 \text{ är sann}).$$

EXEMPEL: RATTONYKTERHET (FORTS.)

- ▶ Att H_0 förkastas innebär att vi finner en person skyldig och om H_0 är sann så är man oskyldig. Felrisk (signifikansnivån) blir alltså

$$P(\text{döma en oskyldig}) = 0.001.$$

Denna händelse inträffar i genomsnitt var tusende gång, dvs vi valde ganska låg felrisk.

- ▶ Tillämpning av de tre metoderna för att avgöra om H_0 ska förkastas i ex om rattonykterhet, på tavlan.
- ▶ **Viktig!** De tre metoderna för hypotesprövning är ekvivalenta, dvs ger alltid samma resultat. Detta gäller dock endast *exakta* test, inte alltid approximativa.

TVÅ TYP AV FEL VID HYPOTESPRÖVNING.

Hur bra ett test skiljer H_0 från H_1 ? Det finns två olika fel (felslutsatser) som kan inträffa vid hypotesprövning. Det brukar kallas

- ▶ *fel av första slaget*: att förkasta H_0 trots att H_0 är sann, (typ I-felet, den valda felrisken eller signifikansnivån, α)
- ▶ *fel av andra slaget*: att inte förkasta H_0 trots att H_1 är sann, (typ II-felet).
- ▶ Exempel: Test förmåga att förkasta H_0 då den inte är sann, t ex hur stor chans har man att klara sig om man är skyldig med en given promillehalt i exempel om rattonykterhet som togs upp? Vi ska i så fall räkna ut

$P(\text{dömas med alkoholhalten } \mu)$

dvs, sannolikhet att dömas om μ är den sanna värde.

- ▶ För detta brukar man ange testets *styrka* som funktion av parameter μ (allmänt θ).

- ▶ **Def.** Styrkefunktionen, $h(\theta)$, för ett test definieras som

$$h(\theta) = P(H_0 \text{ förkastas}) \text{ om } \theta \text{ är det rätta parametersvärde.}$$

- ▶ Ett test är bra om

$h(\theta)$ är stor för alla $\theta \in H_1$. och

$h(\theta)$ är liten för alla $\theta \in H_0$.

- ▶ Med hjälp av styrkefunktionen kan vi räkna ut typ I- och typ II-felet:

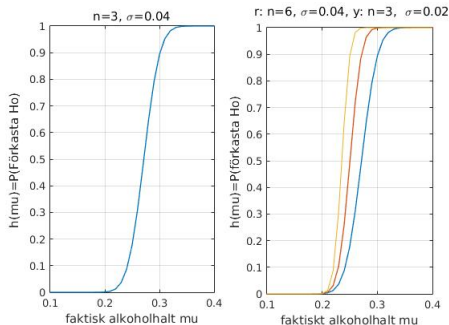
Typ I: $\alpha = P(H_0 \text{ förkastas trots att den är sann}) = h(\theta_0)$

Typ II: $\beta = P(H_0 \text{ ej förkastas om den ej är sann utan } \theta_1 \text{ är rätt värde}) = 1 - h(\theta_1)$.

- ▶ Plottar man styrkefunktionen kan man avläsa de båda felriskerna.
- ▶ Exempel: studera testets styrkefunktion för rattonykterhet exempel, på tavlan.

STYRKEFUNKTION (FORTS.)

För att se hur bra ett test skiljer H_0 från H_1 kan man använda styrkefunktion, $h(\mu)$, som är sannolikhet att H_0 förkastas då μ är rätt värde.

FIGUR : Vänster: styrkefunktionen för alkoholtestet. Höger: samma styrkefunktion samt hur den förändras då man fördubblar antalet mätningar till $n = 6$ eller halverar observationernas $\sigma = 0.02$ (t ex genom att köpa dyrare mätare). I båda fallen ökar testets benägenhet att fälla skyldiga personer

Låt x_1, \dots, x_n vara ett slumpmässigt stickprov från $N(\mu, \sigma)$.

- ▶ Vi vill testa

$$H_0 : \mu = \mu_0$$

och använder testvariabel metoden. Då är testvariabel

$$u(x) = \begin{cases} (\bar{x} - \mu_0)/D & \text{om } \sigma \text{ är känd, } D = \sigma/\sqrt{n} \\ (\bar{x} - \mu_0)/d & \text{om } \sigma \text{ är okänd, } d = s/\sqrt{n} \end{cases}$$

- ▶ Om H_0 är sann, är dessa kvoter observationer av s.v som är $N(0, 1)$ respektive $t(n - 1)$ fördelad och vi får kritisk område C med hjälp av motsvarande λ - och t - kvantiler.

Beslutsregel erhålls beroende på utseendet hos den alternativa hypotesen H_1 :

- ▶ (a) Om $H_1 : \mu \neq \mu_0$ (dvs tvåsidig alternativ), så förkastas H_0 om $|u(x)| \geq \lambda_{\alpha/2}$, respektive om $|u(x)| \geq t_{\alpha/2}(n-1)$.
- ▶ (b) Om $H_1 : \mu > \mu_0$ (dvs ensidig alternativ), så förkastas H_0 om $u(x) > \lambda_{\alpha}$, resp. $u(x) > t_{\alpha}(n-1)$.
- ▶ (c) Om $H_1 : \mu < \mu_0$ (dvs ensidig alternativ), så förkastas H_0 om $u(x) < \lambda_{\alpha}$, resp. $u(x) < t_{\alpha}(n-1)$.

ANVÄNDNING AV NORMALAPPROXIMATION.

- ▶ Har man approximativt normalfördelad skattatre, dvs $\theta^* \in AsN(\theta, D(\theta^*))$ då kan man använda testvariabel

$$t(X) = \frac{\theta^* - \theta_0}{D(\theta^*)} \quad \text{om } D(\theta^*) \text{ är känd.}$$

- ▶ Om $D(\theta^*)$ innehåller den parameter vi undersöker i H_0 då ska θ_0 , dvs värden från H_0 användas, vilket ger $D_0(\theta^*)$ och testvariabeln

$$t(X) = \frac{\theta^* - \theta_0}{D(\theta^*)}.$$

- ▶ Annars används

$$t(X) = \frac{\theta^* - \theta_0}{d(\theta^*)}.$$

Kvoten ovan antas ungefär normalfördelad så att man kan utföra ett test på samma sätt som under normalantagande. **Viktig! λ -kvantilen används och H_0 förkastas på *approximativt* nivån α .**

